

NÁZOROVÝ PROFIL TRIEDY (NPT_U)

Škola:	SOCIOKLIMA	DÔVERNÉ!	
Dotazník:	Prvý krok - učitelia		
Trieda:	7.E	Školský rok:	2023 / 2024
Počet žiakov v triede:	8	Počet zapojených žiakov:	8
Dátum od:	15. 10. 2023	Dátum do:	17. 10. 2023

Dotazník PRVÝ KROK je obrázkový. Je možné ho administrovať aj v raných štádiách formovania skupiny.

Dotazník PRVÝ KROK – učitelia mapujú postoje žiakov k správaniu autorít – učiteľov. Galéria obrázkov obsahuje 6 kategórií celkovo s 24. typmi správania autorít.

Táto správa NÁZOROVÝ PROFIL TRIEDY - UČITELIA rámcovo zobrazuje subjektívne názory žiakov danej triedy v oblasti správania autorít - učiteľov. Zaznamenáva názory jednotlivcov, ktoré sa potom môžu prejavíť v normách triedy a najmä v ich postojoch voči autoritám. Obrázkový dotazník umožňuje výber z ponuky, kde autorita je definovaná popisom správania a vo výstupe je vyjadrená základná charakteristika, vlastnosť. Každá položka (tvrdenie) umožňuje jednu až dve voľby. V niektorých prípadoch žiaci využívajú aj textový komentár (nie je povinný). Pre úplnosť vždy predkladáme kompletnú kategorizáciu sledovaných prejavov správania.

Správa neobsahuje adresné – menné informácie, napriek tomu odporúčame s výsledkami správy zaobchádzať v súlade so zásadami školského poradenstva.

Charakteristické prejavy nemožno posudzovať izolovane. Každý prejav správania je nutné vnímať v kontexte s ohľadom na situáciu, trvalejšie charakteristiky.

Dotazník PRVÝ KROK sleduje voľby žiakov a mapuje ich názory na správanie učiteľov v týchto oblastiach:

1. Takéto správanie učiteľa sa mi páči
2. Takéto správanie učiteľa je nepríjemné
3. Takéto správanie učiteľa môže prispievať k nedisciplinovanosti žiakov
4. Stretol/a som sa najčastejšie s takýmto správaním učiteľov

(pri zadaní je možné upresniť, či počas celej školskej dochádzky alebo na konkrétnej škole)

Zameranie a hodnotová orientácia triedy vychádza z preferovaného a odmietaného správania či vlastností. Je pravdepodobné, že pokiaľ sa niektoré z prejavov správania či postojov objavuje u učiteľa, ktorý napĺňa preferované správanie či vlastnosti, bude v danej triede skôr prijímaný, rešpektovaný, príp. obdivovaný. Naopak, pokiaľ sa u niektorého učiteľa vyskytuje správanie či vlastnosť, ktorú trieda, resp. vedúce osobnosti triedy odmietajú, potom je pravdepodobné, že daný učiteľ bude mať v triede zložitú pozíciu (od prezerania a ľahostajnosti cez provokovanie, až po aktívne odmietanie či pomstu).

Využitie:

1. včasná detekcia podporných a rizikových faktorov vo vzťahu k autoritám, prevencia šikanovania učiteľov
2. podklad pre stratégiu vedenia triedy, príp. personálne obsadenie; pre jednotný postup pedagógov
3. podpora efektívneho nastavenia pravidiel triedy
4. porozumenie interakcii učiteľ – žiak
5. preventívne opatrenia v rámci prístupu učiteľov k minimalizácii výskytu nežiaduceho správania
6. podklady pre osobnostne sociálny rozvoj pedagógov a programy ďalšieho vzdelávania
7. štruktúra učiteľského zboru, resp. doterajšia skúsenosť s prejavmi správania u pedagógov

1. Takéto správanie učiteľa sa mi páči

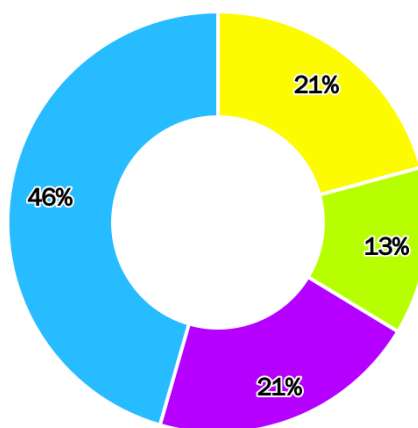
Názory žiakov môžu odrážať ako spoločenskú klímu, tak trendy alebo ich subjektívne potreby. Žiaci potrebujú učiteľov vnímať ako stabilné vyrovnané osobnosti, ktoré sú autoritou (a tú im nemožno odobrať), než osoby, ktoré majú moc formálne pridelenú – ak nie je autentická a zvnútornená, žiaci majú tendenciu „pridelenú moc“ zneplatniť.

Žiaci zvyčajne hľadajú prijímajúci a rešpektujúci vzťah založený na bezpečí a priateľskom prístupe. Žiaci očakávajú od dospelých praktické užívanie sociálnych zručností – komunikáciu a konštruktívne riešenie konfliktov, ale aj istú mieru zmyslu pre humor a nadhľad. Od učiteľov obvykle očakávajú ako odbornosť, tak didaktické schopnosti a pedagogický takt. Takéto postoje a správanie učiteľov má priamy vplyv na pozitívnu klímu triedy.

Graf č. 1.1: Takéto správanie učiteľa sa mi páči (je mi príjemné)

Uvedené výsledky obľúbeného, prijateľného správania z pohľadu žiakov sú graficky vyjadrené v nasledujúcom kruhovom grafe.

Ak sa v tejto oblasti objavujú voľby z kategórie UB a UE, potom je vhodné vyvolať diskusiu so žiakmi, čo z volieb v týchto kategóriách je pre nich príťažlivé. Môže ísť iba o recesiú alebo aj testovanie prevahy.

Tab. č. 1.1: Takéto správanie učiteľa sa mi páči (je mi príjemné)

Kategória / subkategória	Počet volieb				
UA: PRIATEĽSKÁ AUTORITA	21 %	5	2	3	0
UA.1 Vie žiakov motivovať.	60 %	3	2	1	0
UA.2 Starostlivo sa stará o žiakov	0 %	0	0	0	0
UA.3 Chová sa k žiakom priateľsky.	40 %	2	0	2	0
UA.4 Ochoťne žiakom pomáha.	0 %	0	0	0	0
UB: SLABÁ AUTORITA	13 %	3	2	1	0
UB.1 Žiaci si naň dovoľujú.	0 %	0	0	0	0
UB.2 Je nesmelý a hanblivý.	0 %	0	0	0	0
UB.3 Je často vystrašený.	0 %	0	0	0	0
UB.4 Robí srandu za každú cenu.	100 %	3	2	1	0
UC: FALOŠNÁ AUTORITA	0 %	0	0	0	0
UC.1 Chová sa zvláštne.	0 %	0	0	0	0
UC.2 Často sa vychvaľuje.	0 %	0	0	0	0
UC.3 Vysmieva sa druhým.	0 %	0	0	0	0
UC.4 Je roztržitý a chaotický.	0 %	0	0	0	0
UD: ODBORNÁ AUTORITA	21 %	5	2	3	0
UD.1 Je prísny a nezáživný.	0 %	0	0	0	0
UD.2 Svojmu odboru rozumie a vie naučiť.	60 %	3	2	1	0
UD.3 Žiaci sa naňho obracajú o radu.	40 %	2	0	2	0
UD.4 Zaujíma sa o svoj odbor, nie o žiakov.	0 %	0	0	0	0
UE: OHROZUJÚCA AUTORITA	0 %	0	0	0	0
UE.1 Žiakov fyzicky trestá.	0 %	0	0	0	0
UE.2 Neustále žiakov medzi sebou porovnáva.	0 %	0	0	0	0
UE.3 Často a veľa kričí.	0 %	0	0	0	0
UE.4 Často žiakov kritizuje.	0 %	0	0	0	0
UF: NEZÁMERNÁ AUTORITA	46 %	11	6	5	0
UF.1 Pre mnoho žiakov je idolom.	27 %	3	2	1	0
UF.2 Vede žiakov ku spolupráci.	18 %	2	0	2	0
UF.3 Je pokojný a pohodový.	55 %	6	4	2	0
UF.4 Je veľmi aktívny.	0 %	0	0	0	0

Otázky na zamyslenie

- Sú názory žiakov v súlade s naším poňatím sociálne podporného – prijímaného správania učiteľov?
- Ak áno, ktoré najmä?
- Ako môžeme tieto výsledky použiť na pozitívne vedenie, príp. formovanie triedy?
- Ak sú niektoré z názorov rozporuplné, ako s nimi naložíme?
- Ako si tieto oznámenia vysvetľujeme?
- Čo týmito názormi žiaci oznamujú smerom k pedagógom?
- U ktorých učiteľov takéto správanie pozorujú? Akým spôsobom s týmito učiteľmi zaobchádzajú žiaci, kolegovia, vedenie?
- Ako môžeme využiť obľubu takýchto učiteľov v rámci práce s triedou?
- Čo konkrétne pre mňa ako pedagóga tieto výsledky znamenajú?

Zistenia a odporúčania

- Žiaci zvyčajne prijímajú rešpektujúci prístup zo strany dospelých. Ten sa vyznačuje vhodným oslovením, akceptáciou možností žiakov a primeraným oceňovaním snahy, dosahovaním osobných limitov.
- Žiaci zvyčajne vyžadujú od učiteľov, aby sa k nim správali priateľsky bez toho, aby to nutne muselo znamenať, že sú "priatelia".
- Žiaci spravidla požadujú, aby učiteľia boli prirodzenou autoritou, so zdravým sebedomím a s odbornosťou. Zároveň je pre nich dôležité, aby ich učiteľ vedel povzbudiť a vhodne motivovať (s vedomím osobných limitov žiaka jednotlivca).
- Žiaci uznávajú autoritu, ktorá učí ich - ľudí, nie predmet. Prijímajú láskavú dôslednosť bez potreby znevažovania alebo dokonca posmeškov. Vtedy sú schopní akceptovať aj negatívne sankcie (pretože vnímajú, že sú prijímaní).
- Žiaci vyžadujú stabilitu (vyrovnanosť) a pevnosť dospelých, aby sa mohli cítiť v bezpečí a otvoriť sa poznávaniu. Pokiaľ sa cítia neisto, majú potrebu preverovať tieto vlastnosti najmenej vhodnými spôsobmi.
- Je prirodzené, že k detstvu a dospievaniu patrí istá bezstarostnosť a humor. Vedieť vhodne používať humor, odľahčenie je pre žiakov signálom vyrovnanej a zrelej osobnosti učiteľa, ktorý zvláda svoju rolu/profesiú s dôstojnosťou a nadhľadom. (Irónia alebo znevažujúca sranda nie je humor, ale ubližovanie.)
- Žiaci často veľmi citlivo vnímajú citové rozpoloženie učiteľa a potrebujú „mať jasno“. V tomto prípade považujeme za ústretové oznámiť žiakom, že uvítajú ich ohľaduplnosť (je na učiteľovi, nakoľko zväžia ďalšie faktory – vzťah so žiakmi, aktuálnu situáciu a vlastné nastavenie úrovne zdieľanosti)
- Žiaci sú dobrí pozorovatelia a ich dôveru a rešpekt získava ten učiteľ, ktorý sa riadi tým, čo požaduje od ostatných
- Žiaci majú v obľube takých učiteľov, ktorí ich prijímajú, rozpoznávajú ich nadanie či zručnosti a tie im pomáhajú rozvíjať (aj keď to nie sú napr. študijné predpoklady)

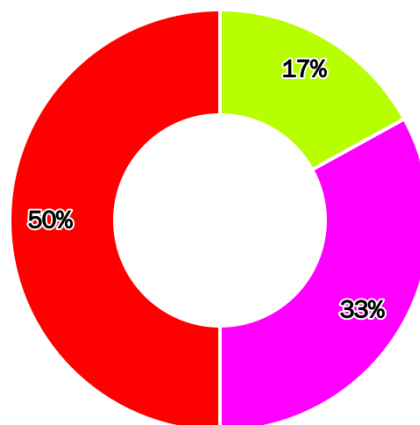
2. Takéto správanie učiteľov je mi nepríjemné (sa mi nepáči)

Názory žiakov sa v tejto otázke môžu výrazne líšiť. Svojimi voľbami môžu vyjadriť ako odmietanie náročnosti, tak aj prejavy slabej autority alebo aj rizikové či ohrozujúce správanie učiteľov. Rizikové alebo ohrozujúce správanie učiteľov je pre žiakov také správanie, ktoré vyvoláva strach, nepredvídateľnosť, neistotu, pocit zneváženia, nedostatočnosti, zahanbenia. Dôsledkom môže byť bezvýhradná poslušnosť a trvalý stres, nedostatok aktivity, odmietanie školy, prípadne nedostatok odvahy k sebareprezentácii (vyhýbanie sa neúspechu), prípadne presunutej agresii – voči inému učiteľovi, ventilácia napätia na slabších spolužiakoch, zhoršeniu koncentrácie.

Graf č. 2.1: Takéto správanie učiteľov je mi nepríjemné

Ak sa objavujú v tejto oblasti voľby z kategórie UA, príp. UD, potom je vhodné vyvolať diskusiu so žiakmi, čo z volieb v týchto kategóriách je pre nich nepríjemné či ohrozujúce, z akého dôvodu, aké iné prístupy by boli efektívnejšie a či posilnia cieľ vzdelávania.

■ UA: Priateľská autorita
 ■ UB: Slabá autorita
 ■ UC: Falošná autorita
 ■ UD: Odborná autorita
■ UE: Ohrozujúca autorita
 ■ UF: Nezámerná autorita

Tab. č. 2.1: Takéto správanie učiteľov je mi nepríjemné

Kategória / subkategória	Počet volieb				
UA: PRIATEĽSKÁ AUTORITA	0 %	0	0	0	0
UA.1 Vie žiakov motivovať.	0 %	0	0	0	0
UA.2 Starostlivo sa stará o žiakov	0 %	0	0	0	0
UA.3 Chová sa k žiakom priateľsky.	0 %	0	0	0	0
UA.4 Ochoťne žiakom pomáha.	0 %	0	0	0	0
UB: SLABÁ AUTORITA	17 %	4	3	1	0
UB.1 Žiaci si naň dovoľujú.	25 %	1	1	0	0
UB.2 Je nesmelý a hanblivý.	50 %	2	1	1	0
UB.3 Je často vystrašený.	25 %	1	1	0	0
UB.4 Robí srandu za každú cenu.	0 %	0	0	0	0
UC: FALOŠNÁ AUTORITA	33 %	8	4	4	0
UC.1 Chová sa zvláštne.	0 %	0	0	0	0
UC.2 Často sa vychvaľuje.	0 %	0	0	0	0
UC.3 Vysmieva sa druhým.	88 %	7	3	4	0
UC.4 Je roztržitý a chaotický.	13 %	1	1	0	0
UD: ODBORNÁ AUTORITA	0 %	0	0	0	0
UD.1 Je prísny a nezáživný.	0 %	0	0	0	0
UD.2 Svojmu odboru rozumie a vie naučiť.	0 %	0	0	0	0
UD.3 Žiaci sa naňho obracajú o radu.	0 %	0	0	0	0
UD.4 Zaujíma sa o svoj odbor, nie o žiakov.	0 %	0	0	0	0
UE: OHROZUJÚCA AUTORITA	50 %	12	5	7	0
UE.1 Žiakov fyzicky trestá.	17 %	2	0	2	0
UE.2 Neustále žiakov medzi sebou porovnáva.	17 %	2	0	2	0
UE.3 Často a veľa kričí.	33 %	4	3	1	0
UE.4 Často žiakov kritizuje.	33 %	4	2	2	0
UF: NEZÁMERNÁ AUTORITA	0 %	0	0	0	0
UF.1 Pre mnoho žiakov je idolom.	0 %	0	0	0	0
UF.2 Vede žiakov ku spolupráci.	0 %	0	0	0	0
UF.3 Je pokojný a pohodový.	0 %	0	0	0	0
UF.4 Je veľmi aktívny.	0 %	0	0	0	0

Otázky na zamyslenie

- Sú názory žiakov v súlade s naším poňatím neprijímaného správania učiteľov?
- Ak áno, ktoré najmä? Čím sú spôsobované a aké prinášajú dôsledky?
- Ako môžeme tieto výsledky použiť na elimináciu prípadných nevhodných prejavov správania učiteľov?
- U ktorých učiteľov takéto správanie pozorujú? Ako sa o tom dá dozvedieť?
- Akým spôsobom s týmito učiteľmi zaobchádzajú žiaci, kolegovia, vedenie?
- Čo konkrétne pre mňa ako pedagóga tieto výsledky znamenajú?
- Čo týmito názormi žiaci oznamujú smerom k pedagógom?
- Ak sú niektoré z názorov rozporuplné, ako s nimi naložíme?

Zistenia a odporúčania

- Ak žiaci vyjadria nevôľu s ohrozujúcim správaním učiteľov (kategória UE), potom žiaci v danej otázke spravidla vyjadrujú potrebu bezpečia.
- Pasívne agresívne správanie, ambivalentné a nejednoznačné, prípadne zákulisné správanie znižuje ich dôveru v učiteľa.
- Jednoznačne nastavené limity prostredníctvom formálne uplatňovanej moci (tresty, krik, kontrola) majú spravidla krátkodobý efekt alebo efekt presunutej agresie – keď napätie nie je možné ventilovať v situácii, keď nastáva, dôjde k jeho uvoľneniu v najbližšej príhodnej dobe. Z toho často vznikajú nedorozumenia medzi kolegami učiteľmi (u mňa si to nedovolia...).
- Odbornosť učiteľa je na mieste, dokonca je očakávaná. Ak je však správanie učiteľa motivované potrebou byť najlepšie, za každú cenu mať prevahu nad žiakmi, potom sa obvykle spúšťajú jeho obranné mechanizmy správania a uchýľuje sa k ponižovaniu žiakov „konkurentov“, k porovnávaniu, k ich bagatelizácii prípadne strápňovaniu. Toto správanie môže mať za následok ako utlmenie záujmu, aktivity a snahy žiakov, príp. môže dochádzať až k tzv. školskej anorexii - hromadné odmietanie vzdelávania (presvedčenie žiakov - nech robím, čo robím, nikdy nie som dosť dobrý, tak prečo sa vôbec namáhať).

Odporúčania

- Prostredníctvom vzájomnej komunikácie medzi vyučujúcimi v danej triede sa pokúste o jednotný postup – žiaci vyžadujú hranice, pomáhajú im orientovať sa v danej situácii, umožňujú predpokladať vývoj diania. Akonáhle sú však hranice direktívne stanovené, príp. s dešpektom – dochádza k pocitu ohrozenia, a takéto správanie vyvoláva obrannú reakciu – podľa typu žiaka (aktívny, pasívny).
- Základné presvedčenie predznamenáva, ako sa bude komunikácia a vzájomná interakcia odvíjať. Často dochádza ku komplementarite nesprávnych cieľov správania sa medzi žiakom a učiteľom – interakčný model (obojstranný pocit ohrozenia, zneváženia, krivdy alebo bezmocnosti a dochádza k prehlbovaniu problému – viac R. Dreikurs).
- Umožnite žiakom prezentovať vlastný pohľad, zistenia, názory a vedomosti bez pocitu ohrozenia – veď to najlepšie, čo učiteľ môže urobiť, je prispieť k sebarozvoju a sebazvedávaniu svojich žiakov.

3. Takéto správanie učiteľa prispieva k nedisciplinovanosti žiakov

„Nedisciplinovanosť detí sa šíri tou mierou, akou sa im vypláca“.

Je nevyhnutné pripustiť viacero okruhov príčin, ktoré prispievajú k nedisciplinovanosti žiakov – stres, nedostatok pohybu, nevhodné stravovanie žiakov, únava a zlá životospráva, školská nespôsobilosť, vysoký počet žiakov v triede, nezdravé vzťahy v triede, nezáživnosť výučby, rôzne individuálne oslabenia a mnoho ďalších .

Jedným z najvýznamnejších faktorov, ktoré ovplyvňujú mieru disciplíny, resp. nedisciplinovanosti žiakov, je kvalita ich rodinného zázemia.

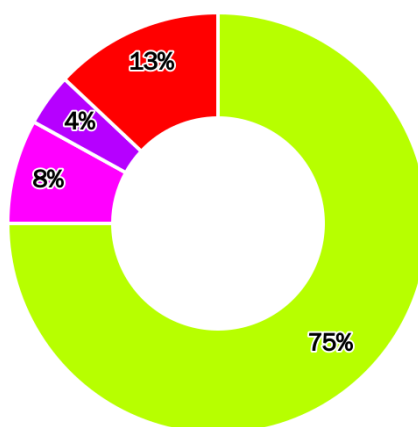
V posledných rokoch sa čoraz viac potvrdzuje, že deti si do školy chodia oddýchnuť od rodiny a rodinných problémov a škola sa stáva miestom, kde svoje napätie uvoľnia formou nedisciplinovanosti, prípadne apatie.

Bezpochyby sem patrí aj oblasť narušených vzťahov v triede, odmietanie odlišnosti a ďalšie podnety zo strany žiakov. Tieto prvky je možné dobre sledovať v dotazníkoch SOKL alebo U nás v triede.

V tomto dotazníku však sledujeme modely správania sa učiteľov, ktoré u žiakov prispievajú k nedisciplinovanosti. Môžu to byť postoje či správanie učiteľov, ktoré vzbudzujú neistotu, nepredvídateľnosť, preťaženie alebo pocit nedôležitosti a nezájmu, ktorých dôsledkom môže byť práve nedisciplinovanosť. Osobnosť učiteľa, štýl vedenia i vzťah k žiakom a k učivu, to všetko sa premieta do podmienok potrebných pre rozvoj disciplíny žiakov.

Graf č. 3.1: Takéto správanie učiteľa prispieva k nedisciplinovanosti žiakov

Ak sa objavujú v tejto oblasti voľby z kategórie UA, príp. UD, potom je vhodné vyvolať diskusiu so žiakmi, čo z volieb v týchto kategóriách je spúšťačom nedisciplinovanosti, z akého dôvodu, aké iné prístupy by boli efektívnejšie a či posilnia disciplínu žiakov.

Tab. č. 3.1: Takéto správanie učiteľa prispieva k nedisciplinovanosti žiakov

Kategória / subkategória	Počet volieb				
UA: PRIATEĽSKÁ AUTORITA	0 %	0	0	0	0
UA.1 Vie žiakov motivovať.	0 %	0	0	0	0
UA.2 Starostlivo sa stará o žiakov	0 %	0	0	0	0
UA.3 Chová sa k žiakom priateľsky.	0 %	0	0	0	0
UA.4 Ochoťne žiakom pomáha.	0 %	0	0	0	0
UB: SLABÁ AUTORITA	75 %	18	10	8	0
UB.1 Žiaci si naň dovoľujú.	22 %	4	3	1	0
UB.2 Je nesmelý a hanblivý.	22 %	4	2	2	0
UB.3 Je často vystrašený.	39 %	7	4	3	0
UB.4 Robí srandu za každú cenu.	17 %	3	1	2	0
UC: FALOŠNÁ AUTORITA	8 %	2	1	1	0
UC.1 Chová sa zvláštne.	50 %	1	1	0	0
UC.2 Často sa vychvaľuje.	0 %	0	0	0	0
UC.3 Vysmieva sa druhým.	0 %	0	0	0	0
UC.4 Je roztržitý a chaotický.	50 %	1	0	1	0
UD: ODBORNÁ AUTORITA	4 %	1	0	1	0
UD.1 Je prísny a nezáživný.	100 %	1	0	1	0
UD.2 Svojmu odboru rozumie a vie naučiť.	0 %	0	0	0	0
UD.3 Žiaci sa naňho obracajú o radu.	0 %	0	0	0	0
UD.4 Zaujíma sa o svoj odbor, nie o žiakov.	0 %	0	0	0	0
UE: OHROZUJÚCA AUTORITA	13 %	3	1	2	0
UE.1 Žiakov fyzicky trestá.	0 %	0	0	0	0
UE.2 Neustále žiakov medzi sebou porovnáva.	33 %	1	1	0	0
UE.3 Často a veľa kričí.	33 %	1	0	1	0
UE.4 Často žiakov kritizuje.	33 %	1	0	1	0
UF: NEZÁMERNÁ AUTORITA	0 %	0	0	0	0
UF.1 Pre mnoho žiakov je idolom.	0 %	0	0	0	0
UF.2 Vede žiakov ku spolupráci.	0 %	0	0	0	0
UF.3 Je pokojný a pohodový.	0 %	0	0	0	0
UF.4 Je veľmi aktívny.	0 %	0	0	0	0

Otázky na zamyslenie

- Sú názory žiakov v súlade s naším poňatím príčin a spúšťačov nedisciplinovanosti?
- Ak áno, ktoré najmä? Čím sú spôsobované a aké prinášajú dôsledky?
- Ako môžeme tieto výsledky použiť na elimináciu prípadných nevhodných prejavov správania učiteľov?
- U ktorých učiteľov takéto správanie pozorujú? Ako sa o tom dá dozvedieť?
- Aké opatrenia možno uplatniť na zvýšenie disciplíny?
- Čo konkrétne pre mňa ako pedagóga tieto výsledky znamenajú?
- Čo týmito názormi žiaci oznamujú smerom k pedagógom?

Zistenia a odporúčania

- Problém s disciplínou je širším problémom a súvisí ako so štruktúrou skupiny, normami skupiny, vzájomnou interakciou skupiny s učiteľom a štýlom vedenia skupiny, tak s ďalšími prvkami.
- Je pravdepodobné, že žiaci vyjadrili postoj k nedisciplinovanosti, ktorú umožnia tzv. slabé autority. Slabá autorita je v príkrom rozpore s ich vývojovou potrebou – byť samostatný, schopný, nezávislý, „mocný“ a za podobný postoj autoritu trestajú, resp. v reči žiakov – dávajú učiteľovi lekcie na zvládnutie roly.
- Ak je starostlivá rola učiteľa nadmerná alebo nezodpovedajúca potrebám a vývojovej fáze jeho žiakov, spravidla je nimi odmietaná alebo až znevažovaná.
- Rovnako bezhranične kamarátsky prístup, kde učiteľ vyvíja snahu splynúť a priblížiť sa žiakom až stratou vlastnej dôstojnosti i pozície, je síce žiakmi prijímaný, ale obvykle takéto správanie učiteľa pripravuje o rešpekt.
- Emočne nestabilné správanie učiteľa, prípadne jeho impulzivita a krik zvyšuje u žiakov pocit prevahy a moci (učiteľ pristúpil na hru a provokáciu a žiakov baví s učiteľom takto manipulovať – zapínajú a vypínajú jeho reakcie).

Odporúčania

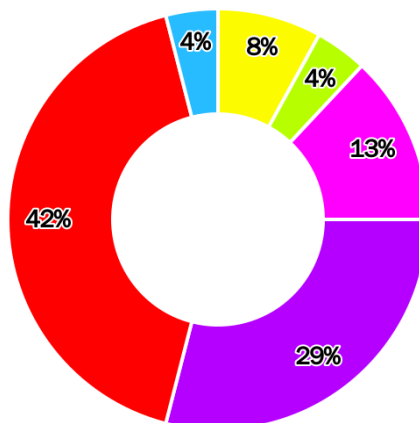
- Dbajte a pestujte poriadok, logickú štruktúru – v príprave hodiny, v štruktúre učiva, na pracovnej ploche, vo vyjadrovaní, v pomôckach, v plánoch atď.
- Štruktúra posilňuje koncentráciu, triedenie priorít a stabilizuje, opak privádza k zvýšeniu nepokoja, nevhodnému dožadovaniu limitov (štruktúry).
- Ponúkajte výber a voľbu – žiaci sa potrebujú aktívne podieľať na rozhodovaní.
- V prípade porušenia pravidiel a nedisciplinovanosti dôsledne uplatňujte logické dôsledky (vopred ich s nimi zoznámte, potom rešpektujete ich voľbu) a postupujte jednotne podľa školského poriadku.
- Jednoznačne, a pritom láskavo ošetríte vlastné potreby (napr. keď hovoríte jeden cez druhého, nerozumiem vám – nerada by som prepočula to, čo považujete za dôležité...).
- Venujte pozornosť vlastným potrebám a hľadajte vlastnú podporu (stabilita, vyrovnanosť, akceptácia oslabenia) – využívajte supervíziu, vzdelávanie a ďalšie formy sebarozvoja zamerané na zručnosti a vedenie ľudí.
- Nepodceňujte vlastné limity, zdravotné a psychické potreby i potrebu obnovenia síl.
- Snažte sa vzájomne kolegiálne podporiť (napr. s vyučujúcimi sme sa dohodli, na túto záležitosť máme zhodný názor...atď).
- Pri vedení triedy vyjadrujte záujem o žiakov a zároveň vlastnú sebaistotu, stabilitu, rozhodnosť a nadhľad.
- Na hodinách aj v kontakte so žiakmi má svoje miesto aj humor, odľahčenie. Nie irónia alebo zneváženie.

4. Stretol/a som sa najčastejšie s takýmto správaním učiteľov

Rôznorodosť ľudských spoločností odráža aj potrebu odlišných prístupov, temperamentov a štýlov. Cieľom nie je zjednotiť pedagógov do jedinej šablóny, ale skôr prispieť k posilneniu ich profesijnej istoty, vlastnej jedinečnosti, primeranej starostlivosti o sebarozvoj (napr. formou supervízie, vzdelávania a i.) a v neposlednom rade k podpore pedagogického umenia práce s jednotlivcami a so skupinou.

Tu uvádzame skúsenosti žiakov, ktoré sa odvíjajú od zadania, či ide o skúsenosti v priebehu celej doterajšej školskej dochádzky alebo iba v súvislosti s aktuálnou školou, ktorú navštevujú.

Graf č. 4.1: Stretol/a som sa najčastejšie s týmto správaním učiteľov

Tab. č. 4.1: Stretol/a som sa najčastejšie s týmto správaním učiteľov

Kategória / subkategória	Počet volieb				
UA: PRIATEĽSKÁ AUTORITA	8 %	2	1	1	0
UA.1 Vie žiakov motivovať.	50 %	1	1	0	0
UA.2 Starostlivo sa stará o žiakov	0 %	0	0	0	0
UA.3 Chová sa k žiakom priateľsky.	50 %	1	0	1	0
UA.4 Ochoťne žiakom pomáha.	0 %	0	0	0	0
UB: SLABÁ AUTORITA	4 %	1	0	1	0
UB.1 Žiaci si naň dovoľujú.	100 %	1	0	1	0
UB.2 Je nesmelý a hanblivý.	0 %	0	0	0	0
UB.3 Je často vystrašený.	0 %	0	0	0	0
UB.4 Robí srandu za každú cenu.	0 %	0	0	0	0
UC: FALOŠNÁ AUTORITA	13 %	3	2	1	0
UC.1 Chová sa zvláštne.	0 %	0	0	0	0
UC.2 Často sa vychvaľuje.	67 %	2	1	1	0
UC.3 Vysmieva sa druhým.	33 %	1	1	0	0
UC.4 Je roztržitý a chaotický.	0 %	0	0	0	0
UD: ODBORNÁ AUTORITA	29 %	7	2	5	0
UD.1 Je prísny a nezáživný.	57 %	4	2	2	0
UD.2 Svojmu odboru rozumie a vie naučiť.	0 %	0	0	0	0
UD.3 Žiaci sa naňho obracajú o radu.	0 %	0	0	0	0
UD.4 Zaujíma sa o svoj odbor, nie o žiakov.	43 %	3	0	3	0
UE: OHROZUJÚCA AUTORITA	42 %	10	6	4	0
UE.1 Žiakov fyzicky trestá.	20 %	2	2	0	0
UE.2 Neustále žiakov medzi sebou porovnáva.	10 %	1	0	1	0
UE.3 Často a veľa kričí.	50 %	5	2	3	0
UE.4 Často žiakov kritizuje.	20 %	2	2	0	0
UF: NEZÁMERNÁ AUTORITA	4 %	1	1	0	0
UF.1 Pre mnoho žiakov je idolom.	0 %	0	0	0	0
UF.2 Vede žiakov ku spolupráci.	0 %	0	0	0	0
UF.3 Je pokojný a pohodový.	0 %	0	0	0	0
UF.4 Je veľmi aktívny.	100 %	1	1	0	0

Zjištění

Výsledkom tohto vyšetovania je mapovanie a reflexia žiackych skúseností v kontakte s autoritami – učiteľmi. To sa premieta do ďalších postojov a formuje presvedčenie. To sa potom odráža v postojoch, prežívaní i správaní žiakov.

Otázky na zamyslenie

- Aké sú skúsenosti žiakov so správaním autorít – učiteľov?
- Ako sa táto skúsenosť premieta do ich aktuálnych postojov?
- Ak je šetrenie zamerané na aktuálnu situáciu – čo konkrétne je z toho pre vedenie školy a pedagógov školy pozitívnou spätnou väzbou, skôr nepríjemnou spätnou väzbou a podnetom na riešenie?
- V ktorej oblasti je potrebné venovať pozornosť sebarozvoju pedagógov?
- Objavili sa signály nevhodného postavenia učiteľov, ktoré by mohli znamenať ich oslabenie, prípadne ohrozenie?
- Ako s danými výsledkami škola naloží?

Použitá a odporúčaná literatúra:

Čáp, J., Mareš, J. **Psychológia pre učiteľov**. Praha, Portál, 2001.

Dreikurová - Fergusonová, E. **Adlerovská teória**. Bratislava, 2005

Dinkmeyer, D., McKay, Gary D. **Efektívne rodičovstvo krok za krokom**. Praha, Portál 2008

Širůčková, M., Štěpánková, M. **Edukatívna rodičovská terapia – adleriánsky prístup** (výcvik+ metodika), Brno 2012

Širůčková, M., Štěpánková, M. **Spolu a inak vo vzdelávaní - adleriánsky prístup** (výcvik+ metodické materiály), Brno 2012

Zistenie v tejto správe vychádza z výpovedí žiakov danej triedy prostredníctvom zvoleného dotazníka v programe SOCIOKLIMA komplexnej online diagnostiky školských tried. Spracovateľ nezodpovedá za pravdivosť oznámenia žiakov.

Táto správa bola automaticky generovaná programom SOCIOKLIMA komplexná online diagnostika školských tried.